

Raskaushepatoosi

Lääkärikirja Duodecim

29.4.2022

Naistentautien ja synnytysten erikoislääkäri Aila Tiitinen

- Raskaushepatoosin oireet
- Taudin toteaminen
- Milloin lääkäriin
- Raskaushepatoosin hoito
- Raskaushepatoosin ehkäisy ja seuranta
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Raskaushepatoosilla eli hepatogestoosilla eli raskauskolestaasilla tarkoitetaan raskaushäiriötä, jossa iho alkaa kutista ja maksa-arvojen pitoisuus veressä nousee.
- Maksahäiriö puhkeaa yleensä 30. raskausviikon jälkeen, eikä sen syytä tunneta. Tauti kulkee selvästi suvuittain, mikä viittaa perintötekijöiden merkitykseen sen synnyssä.
- Raskaushepatoosi voidaan todeta loppuraskauden aikana ja diagnosoidaan oireiden sekä verikokeissa määritettyjen maksa-arvojen perusteella.
- Raskaushepatoosi ei ole vaarallinen äidille, mutta siihen liittyy pieni (alle 1%) sikiökuoleman riski.
- Tauti korjaantuu itsestään synnytyksen jälkeen.

Raskaushepatoosin oireet

Raskaushepatoosi todetaan noin 1 %:lla raskaana olevista naisista. Maksahäiriö puhkeaa yleensä 30. raskausviikon jälkeen, eikä sen syytä tunneta. Jostakin syystä raskaushormonit aiheuttavat maksan ylikuormittumista. Raskaushepatoosi esiintyy usein suvuittain, joka viittaa perintötekijöiden vaikuttavan sen kehittymiseen.

Raskaushepatoosin ainoa oire on terveen näköisen ihon kutina, joka ilmaantuu tavallisesti 30. raskausviikon jälkeen (ks. [Raskaus ja iho](#)). Oire on voimakkain öisin. Kutina on tyypillisesti voimakkainta kämmenissä, jalkapohjissa ja vatsalla, mutta kutinaa voi ilmetä keholla kauttaaltaan. Raapimisen seurauksena iho voi rikkoutua tai jopa tulehtua. Yleisoreita ei ole, mutta kutina haittaa nukkumista ja aiheuttaa siten väsymystä. Harvinaisena oireena esiintyy joskus rasvaripulia.

Taudin toteaminen

Raskaudenaikainen ihon kutina on yleinen ongelma, joten kutinasta kärsivien äitien joukosta on tärkeää tunnistaa raskaushepatoosi. Diagnoosin varmistamiseksi määritetään neuvolassa äidin verestä [maksaentsyymien](#) ja sappihappojen pitoisuus.

Milloin lääkäriin

Jos odottavan äidin iho alkaa kutista loppuraskauden aikana, on syytä ottaa yhteyttä neuvolaan. Lääkehoidoista ei ole juurikaan apua kutinan hoidossa, mutta antihistamiineja kannattaa kokeilla. Myös viilentävää mentolivoidetta on suositeltu lieventämään ihon kutinaa. Jos maksa-arvot ovat koholla, neuvola lähettää odottajan

äitiyspoliklinikalle seurantaan. Laajemmilla laboratoriotutkimuksilla ja ultraäänitutkimuksilla varmistetaan, ettei äidillä ole muita maksa- ja sappisairauksia, kuten virushepatiittia.

Raskaushepatoosin hoito

Raskaushepatoosin hoidossa on käytetty useita eri lääkevalmisteita, mm. barbituraatteja, deksametasonia, kolestyramiinia ja ursodeoksikoolihappoa (UDCA), joka on näistä käytetyin ja tehokkain. Ursodeoksikoolihappohoidolla pyritään syrjäyttämään elimistön sappihappoja tai vähentämään sappihappojen imeytymistä suolistosta takaisin maksan verenkiertoon. Lääkkeet voivat vähän lievittää kutinaa, mutta toisaalta voivat aiheuttaa pahoinvointia tai rasvaripulia. Vähärasvaista ruokavaliota voidaan suositella raskaushepatoosin yhteydessä.

Koska raskaushepatoosiin liittyy pieni sikiön kuoleman vaara (riski alle 1 %), äiti voidaan ottaa synnytyssairaalaan seurantaan, silloin seurataan sikiön vointia sykekäyrällä ja kaikututkimuksilla. Tarvittaessa synnytys käynnistetään 1–2 viikkoa ennen laskettua aikaa, varsinkin jos sappihappojen pitoisuus on korkea.

Synnytyksen jälkeen kutina ja muut oireet häviävät nopeasti. Maksa-arvot tutkitaan ennen kotiutumista sairaalasta. Mikäli arvot eivät silloin ole normaalistuneet, ne kontrolloidaan neuvolassa, 6–12 viikon kuluttua synnytyksestä. Mikäli ne ovat edelleen koholla, jatkotutkimukset ovat aiheellisia.

Raskaushepatoosin ehkäisy ja seuranta

Raskaushepatoosia ehkäiseviä toimenpiteitä ei tunneta. Raskaushepatoosi uusiutuu joka toisella äidillä seuraavan raskauden aikana, mutta se ei aiheuta pysyviä maksavaurioita. Raskaushepatoosin sairastaneilla naisilla esiintyy myöhemmin jonkin verran enemmän [sappikivitäutiä](#) ja mahdollisesti muita maksasairauksia. Raskaushepatoosin sairastaneet voivat käyttää nykyisiä matalahormonisia raskaudenehkäisyvalmisteita ja vaihdevuosisien hormonihoidtoa.